

א) נדרים: ב) מיר: ב,ג, ד) נשיל דין: א) בפרט: כדלפינו בגמ', ד) ופ"י לקמן קיד: רש"ם סד"ה אף, ט) ס"ה אמו,

הגרות הב"ח

א) רשב"מ ד"ה ולא מנחילין וכו' ופי' נמי גרסין בני אחרות. י"ב אצל לקמן בדף ק"ד ראש ע"ב פירש בע"ל: ב) נשיל ד"ה האז וכו' ולקמן נמי תבא ליה למנוח: ג) ד"ה ופ"י וכו' היה יורש לבנו ועכושי שאינו קיים הרי הוא יורש בקבר להנחיל לאחיו שזאל אחי אביו: ד) ב"א דנקט לה אב:

מוסף תוספות

א. [נ]אמאי איצטרך למיתני הבנים את האב. רע"ב. ב. ג. י"א: וכו' כיון דאחי האב כתיבי בהריא לא קתני והא אחיו דכתיבי וקתני ר"ח. ג. עין בגמ' דהתמא א"כ למה כתב מה שמקרי.

כדי שלא סהא חיה קופלת. על הגדר איצטרך חריץ וכן חריץ: **ולעצדי חריץ.** דהשמה נמי לא קפלה שהחריץ מרחיקה מן הגדר: **אוידי דרווח.** ששה טפחים נכנסת לתוכו ומשכחת מעט לאחוריה וקופלת: **קיימא אשפסיה.** החילוניה: הכי גרסין כמה צין חריץ לצן חריץ טפה. ומסקנא דברייתא הוא:

הדרן עלך בית בור

יש קרובים שנוחלין את קרובים כשממיתים וגם אם הם ממיס מנחילין להם את ממונם דהיינו ששניהם נוחלין זה את זה. והאי דלא קתני יש נוחלין זה את זה היינו משום דבעי למיתני סיפא נוחלין ולא מנחילין מנחילי מנחילי ויש שנוחלין את קרובים אצל אם ימותו הם אין מנחילין לאותן קרובים שהן מורשיהן: **מנחילין ולא נוחלין.** הם אותם דאמרנו כזה נוחלין ולא מנחילין מכלל דאיך שאלו נוחלין אותם ולא מנחילין להן מיקרו מנחילין ולא נוחלין. ובגמ' [קיד:]: מפרש למאי איצטרך הך תרי צבי דהא חלה נפקא מכלל חפירתה: **כזה** נוחל את הבנים וגם מנחיל להם וכגון שאין לאותן הבנים זרע אז נוחל אותן האב אצל אם יש להם בנים הם קודמין לוקנס דמפרש בגמ' [ע"ג]: **ובבנים את האב** נוחלין ומנחילין: **והאחין מן האב** כגון ראובן ויוסף בני יעקב אע"פ שהן מלאה ומרחל יורשים זה את זה כשציל שהן אחין וכגון שמת יעקב אביהן אצל אם יעקב קיים הוא קודם והן אצלם בנים. ודוקא אחין מן האב דמשפחת אב קרויה משפחה כדלפנין כו' א) [קט:]: **האיש נוהל אם אמו** אצל לא מנחיל שהרי קרובי האב יורשין אותו דמשפחת אם אינה קרויה משפחה [סג:]: **והאיש אם אשמו.** נוהל אותה כדנפקא לן בגמ' [ק"ה]: ה"ג בסדר המשנה **ובני אחיות נוהלין ולא מנחילין.** דבן נוהל את אחות אמו שהרי הוא בן מכח האם ואילו מנה דודתו בחיי אמו יורשתה וגם הוא יורש את אמו נמנא שצאו לידו נכסי דודתו: **ולא מנחילין.** דכשמת הבן אינו מנחיל לאחות אמו אלא לקרובי אביו דמשפחת אם אינה קרויה משפחה ועוד לחיות אמו היא מירשנו אלא היא בזה מכח אחותה שהיא אמו ועוד זה ולא האם יכולה לירשו כדאמרן האיש את אמו נוהל ולא מנחיל קל וחומר שהיא לא תירש את בן אחותה. ובאחות מן האב מיירי אצל אחיות מן האם אין נכדה בן אחותה יורש אותה דמשפחת אם הוא. ל"א ובני אחות בני אחותו של ראובן כגון בני דינה נוחלין אותה שהרי דינה יורשת את ראובן אחיה ובניה באין מכחה אצל לא מנחילין לראובן שהרי ראובן מכח אחותו דינה בן לירש אותן והלא דינה עצמה אין יורשתן כדאמרן דהאם אינה נוחלת את בנה אלא קרובי צעלה של דינה יורשין את בניה דמשפחת אב יורשת ולא משפחת אם. וזה נראה צעתי משום דקתני סיפא האשה את בנה והאשה את צעלה ואחי האם מנחילין ולא נוחלין וכל הך תלאת שמעיין להו מהך תלת דהך בזה דנוחלין ולא מנחילין כדאמרין בגמ' [קיד:]: דהיינו הך דקפרין בגמ' דאחי האם היינו דבני אחות והלך גרסי' בני אחות דהיינו נמי דאחי האם מנחילין את בן אחותם ולא נוחלין. ואי נמי גרסין בני אחיות **האם** מנחילין דהוא אינו יורשן: **האשה אם בניה והאשה אם צעלה** כו'. בגמ' [סג] פריך דהיינו נמי הך בזה דנוחלין ולא מנחילין דמהימא שמעיין לה דהיינו הך: **לא נוחלין ולא מנחילין.** זה למה אלא קרובי אביו של זה ואביו של זה יורשין אותו. וכל הך קרובים דקתני שירשים זה את זה ה"מ בשאין קרוב למת מזה. גם הנהו קרובים דקתני בהן לא נוחלין ולא מנחילין כגון קרובים שמנא האם הני מילי יש שם קרובים מצד האב היורשין אותו וקרובים לו יתר מקרובי האם ואע"פ שגם אמו ממשפחת אביו אצל אם אמו קרובה לו מנא משפחת אביו ואין לו קרוב מאביו שקרוב לו כמו אמו אז האם יורשת את הבן ואם אין האם בחיים קרובי האם יורשין אותו דהויה ליה משפחת אב דמכח קרובת אביו באין לירשו כגון ראובן שגשא סרח בת אשר וילדה לו נפתלי ונת נפתלי בלה בנים הרי ראובן אביו יורשו ואם אין לו אב ונתתם את נחלתו לאחיו של נפתלי ואם אין לו אחין ונתתם נחלתו לאחי אביו דהיינו אשר אביו אמו ואם אין לו אחין לאביו דאין אשר קיים ונתתם את נחלתו לקרוב אליו נמנא סרח דהיינו בני אשר אז בנות אשר אם אין לו בנים דהיינו סרח יורשת את בנה: **גב' מאי שנה דתני.** ברישא דמתני' האב נוהל את הבן ומנחיל והלא צעת שנוחל האב לבנו נמנא שמת הבן בחיי האב ולא הניח הבן ההוא זרע וירשו לפיכך אביו יורשו וזו קללה היא כשאלדס מת בלא בנים וגם כשהאב רואה צמיחת בנו והיה לו לנתנא דמתנימין לפתוח הבן נוהל את האב שזה ברכה שמת האב ויקברו בנו כדכתיב (בראשית מו) ויוסף ישית ידו על עיניו דבטעומו שיקברו בנו:

בית בור פרק שביעי בבא בתרא קת.

יש נוחלין. ואילו נוחלין ומנחילין. איכא דוכתי דנקיט אדסליק מיניה ואיכא דאפתח ציה וצמס' נדרים (דף ב'): מפרש לה: **האב את הבנים והבנים את האב.** מימיה והאב את הבנים היינו צנים את האב שאלם האב נוהל את בנו אם כן בנו מנחילו ואם הוא מנחיל לבנו א"כ בנו י' נוחלו א'

כדי שלא תהא חיה קופצת ולעביד חריץ ולא לעביד בן חריץ איידי דרווח קיימא בגויה קופצת ולעביד בן חריץ ולא לעביד חריץ איידי דקטין קיימא אשפתייה קופצת וכמה בין חריץ לבן חריץ טפה:

הדרן עלך בית בור

יש נוחלין ומנחילין ויש נוחלין ולא מנחילין מנחילין ולא נוחלין לא נוחלין ולא מנחילין ואלו נוחלין ומנחילין האב את הבנים והבנים את האב וואחין מן האב נוחלין ומנחילין האיש את אמו והאיש את אחיות נוחלין ולא מנחילין האשה את בניה והאשה את בעלה ואחי האם מנחילין ולא נוחלין וואחין מן האם לא נוחלין ולא מנחילין: **גב' מאי שנה דקתני האב את הבנים ברישא ליתני הבנים את האב ברישא חדא** דאתחוליי בפורענותא לא מתחילין ועוד למימרא דכולהו צנים דמתני' דוקא ולא צנות לקדום: **ואחין מן האב.** הקשה ר"י אמאי לא קתני אחי האב נוחלין ומנחילין שהן כמנחילין נמי כפרשה ב ויתרין משום דאחי האב וכל שאר אב נפקי מהך האב את הבנים והבנים את האב והאחין מן האב נוחלין ומנחילין קודמין ואחר הבנים האב ואחר אחיו הרי אחי האב נפקי מכלל זה על ידי משמוש דלם היה האב קיים היה יורש א ועכשיו שאינו קיים הרי הוא יורש בקבר להנחיל לבנו שהוא א) (אחי אביו) של מת ומשמוש שמעיין מדמתגן בסמוך בני אחות שמנחילה בקבר נכסיו אחיה לבנה ב) וא"כ אם כן אחין מן האב נמי לא ליתני דשמעיין ליה מהאב את הבנים על ידי משמוש נחלה שחבר יורש את בנו להנחיל לשאר בני הקיימין שהן אחי המת ויש לומר דנקט וי) אבצ בעי למיתני אחים מן האם לא נוחלין ולא מנחילין דהוא איצטרך למיתני אע"ג דנתנא האשה אינה נוחלת את בנה כד"ה נהי דאינו יורש אחיו מן האם מכח אמו מכח אח הוא אמינא דירש דכתיב ונתתם את נחלתו לאחיו לא שנה מן האב ולא שנה מן האם וכי תימא דומלל מקום לא איצטרך למיתני דשמעי' מרישא דקתני אחין מן האב דוקא ולא אחין מן האם איצטרך דהויה אמינא אחין מן האב לרבומא נקט אף על פי שאין כל כך ודאין כמו אחין מן האם ואם תאמר את כן אחי האב נמי ליתני אבצ אחי האם דסיפא ויש לומר דלא הויה אחי האב מו לא הויה צריך למיתני אחי האם דמכלל אחי האב שמעיין להו ועוד דלא שייך למיתני אבצ אחי האם דהיא גופה משנה דלא כריכא היא כדדייקין בגמ' דהיינו בני אחות: יכול

איידי דרווח החרץ ו' טפחים ממשכח עצמה בתוך החרץ לאחריה וקופצת חוץ א) סמוך לגדר ומשום הכי צריך בן חריץ עדיין שמועב: איידי דקטין. ג' טפחים קיימא החרה אשפתיה וקופצת לעבר אחר הלך צריכי תרוייהו הדרן עלך האופר לחבירו בית בור יש נוחלין. שנוחלין אחרים הן עצמן מנחילין ממונם ליורשין: האב את הבנים. שאב יורש את הבנים והבנים יורשין את האב: ליתני הבנים יורשין את האב תחלה. משום דתרי טעמי איכא דהויה ליה למיתני הבנים את האב חדא משום דאתחוליי לא ט' מתחילין כפורענותא הוא שהבנים מתים בחיי אביהן והאב יורשין שמהגה העולם שהבן יורש האב ולא האב את

עין משפט נר מצוה

א א מי' פ"ה מהל' נחלת ה' א סנה עשין טו טו"ע ח"מ ק"י רבו סעיף ב:

רבינו גרשום

איידי דרווח החרץ ו' טפחים ממשכח עצמה בתוך החרץ לאחריה וקופצת חוץ א) סמוך לגדר ומשום הכי צריך בן חריץ עדיין שמועב: איידי דקטין. ג' טפחים קיימא החרה אשפתיה וקופצת לעבר אחר הלך צריכי תרוייהו הדרן עלך האופר לחבירו בית בור יש נוחלין. שנוחלין אחרים הן עצמן מנחילין ממונם ליורשין: האב את הבנים. שאב יורש את הבנים והבנים יורשין את האב: ליתני הבנים יורשין את האב תחלה. משום דתרי טעמי איכא דהויה ליה למיתני הבנים את האב חדא משום דאתחוליי לא ט' מתחילין כפורענותא הוא שהבנים מתים בחיי אביהן והאב יורשין שמהגה העולם שהבן יורש האב ולא האב את

א) נלאויה י"ל וקופלת מחון על בגד וכו'. או דל"ל וקופלת מחרץ על בגד. צ) נראה דל"ל דאתחוליי כפורענותא לא מתחילין דהאב את הבנים פורענותא הוא שהבנים וכו'.